POMPO
Nij Laeti de Roma
norū magiſtratibus:
Sacerdotijs: Iuri-
ſperitis: ⁊ Legibus
ad. M. Pantaga-
thum.

LIOTECA NAZ ROMA ORIO EMANUELE

Libellus.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE

VRBIS Romæ & imperii Romani códitor, Romulus Marte genitus fuit. Is poſtq̃ oīum cóſenſu pręfuit legé tulit ut nemo regnũ aut magiſtratũ iniret: niſi auctor fieret deus: ipſeq; p auſpicia cófirmari uoluit. Vocabulũ a regédo deductum ē. Multitudinem oém Romulus diuiſit in partes tres q̃s tribus appellauit: & ſingulaꝝ tribuum duces tribunos nominauit: & ipſas tribus in.xxx. partes diuiſit. curia dixit qm̃ eaꝝ cura reſpublica ſententiá expediebat & inde latæ ab regibus quędá leges Curiatæ denominatę ſunt. Curiaꝝ præfactos curiones dixit: & Curionũ de curiones. L. Papirius: q fuit tpe. Tarquini ſupbi latas leges in uolumina redigit. Vñ Iuris ciuilis Papyriani nomen deducit. R ex ſacrificiis téplis & omni cultui deoꝝ & legibus & morib⁹ ꝑerat magnaꝝ cauſaꝝ iudex minoꝝ cauſ. ꝝ ſenatũ uoluit eē ipſe Romulus iudicé.

De maieſtate Regis.

ROmulus ut haberet honor ac ueneratio regiæ maieſtati purpurea uſus eſt ueſte. xii. legit q ſuccinctis ueſtibus expediri multitudiné uirgis coercerét Eos aligandis hominibus ut. C. Valgius meminit: Lictores appellauit: ut é lictor colliga manus. xii. & hi faſces ante regē ferebát: ac totidé ſecures q ſigna puniédi erát. legit & regii corporis cuſtodes milites. ccc. quos a pmptitudine. i. celeritate celeres appellauit: & eorũ ducé tribunũ celeꝝ: Cui⁹ erat ſecũdus poſt regé locus

Vlaerius Antias ait. a primo eorũ duce cui celer nomẽ fuit celeŕs nominatos. Ii erát eqtes romani q poſtea ex pugnato Troſſulo oppidorum tuſco. ut Iunius ſcribit Troſſuli dicti ſunt Sella uſus ẽ curuli:&locũ eminentẽ in parte fori ædificauit: ubi iura daret.

De Senatoribus.

SEnatores a Romulo electi centũ aut a notabilitate generis: aut ab ætate: aut a ſapientia: ut apud Athenas nomẽ cœpe: idẽ pr̃es. & eoꝝ familia pr̃itia. idẽ multitudinis patroni. i. defenſores erat. Hos appellabãt pegrini principes in ciuitate. q poſt hos cẽtũ ſenatui aſcripti fuere: Pr̃es cõſcripti appellati ſũt. Q đ uero ipſi cõſtituerẽt ratũ erat ſenatuſcõſultũ dixere: & tũc eẽ cœpit cũ plæbes difficulter cõueniret. nã cũ a pr̃ibus p diſcordiã ſecederet: iura ſibi cõſtituit quæ plebiſcita uocant.

De poteſtate Senatus & Plæbis.

REx ad Senatũ referebat. Senatus đ omni re recognoſcebat: & ſuffragiũ ferebat: & qđ uiſum pluribus fiebat: pp̃lus magiſtratũ creabat. Leges ſciebat: & de illo decernebat.

De Interregge.

SPacium tp̃is a defuncto Rege uſq; ad creationem ſequentis. Interregnum dicebatur: & q pereat cum regia poteſtate & inſignibus interrexerit.

De Duumuiris.

TVllus Hoſtilius rex duumuiris ptãtẽ fecit iudicãdi de capite. M. Oratii q ſolus ex trigeminis bello albano remãſerat: & reus accerſitus: qđ extra portã Capenã obuiã ſororẽ interfecerat: quæ maritum ſuum

unum ex Curiatiis cæſis dúcédo uictoriá & libertatem ppl'i Romani ære ferre uidebat: ſed abſolutus a pplo fuit ꝑpter patris lachrymas. Ná dixerat Tullus: Si ꝓuocauerit ꝓuocatione certaret: & hęc fuit prima apud populum prouocatio: & hoc primum de rebus capitalibus iudicium.

De Præfecto Vrbis.

ROmulus unũ elegit: qué urbanis negociis pſecit: ut Dion. ait: hũc pſectũ urbis fuiſſe ſatis conſtat. Lõgo poſt tpe tñ ſibi urbis pſectura uédicauit Cęſar. tpibus: ut crimina oĩum i urbę cognoſceret: & demũ cũ Cæſares ab urbe abeſſent præfectus uelut alter Cæſar impabat: de rebus omnibus: quæ ad urbé ptinebãt: cenſebat.

De Præfecto Prætorio.

PRæfectus ptorio ſub Cæſaribus diſciplinæ militari præerat: eius poſtea auctoritas aucta erga forenſes cauſas: ubi impium declinare cœpit nomen mutauit magiſter ſtabuli dictus cum antea ſub regibus tribunus celerom fuit. Et ſub dictatore Magiſter equitum.

De Præfecto Annonæ.

DIcunt qdam Annonæ præfecturam habuiſſe initium .xv. anno poſt exactos reges Appio claudio ſabino &.p. Seruiſio priſco conſ. ſed uerius conſtat anno .xviii.. T. Gecanio .P. minutio conſ. quo tempore annonæ maxima caritas fuit: miſſiq; i Siciliam fuere .P. Valerius: &.L. Geganius pro aduehendo frumento. Volunt alii .L. Minitium fuiſſe primũ annonæ præfectum: ſatiſq; conſtat nó niſi ex indigentia frumenti hũc magiſtratum creari.

ℭ De præfecto Vigilum.

CVm urbis ędificia ſępenumero īcēdio flagrarēt: diuus Auguſtus qnq; cohortes ut inuigilarēt ur bi diſpoſuit: & ſingulæ duas regiones cuſtodiebāt. tūc nāq; erāt regiōes. xiiii. iis qnq; cohortibus pērat pfectus uigilū: apud quē cognitio erat oīu3 ſceleꝝ q̄ nocturno tpe fieri ſolent præſertim de incendio & latrocinio.

ℭ De præfecto in Militia.

SIngulorū ordinū in militia aliqn̄ pfecti creati ſunt hoc eſt qd ſæpenumero pfectis alaꝝ & cohortium le gimus: hoc ſcilicet erat uolūtate ducis. i. exercitus im patoris: aut regis.

ℭ De pfecto Legionis.

PRæfectus legionis abſentis legati uicē tenebat: pā rebāt ei tribuni haſtati: pilani: cēturiōes: & deniq; totus exercitus: arma: eq̄ueſtes: diſciplinæ: ius: ānona & ipſi⁹ cura erāt. puniebat: ſoluebat: eligebat āt iuſtus diligēs ſobrius. cui neceſſe erat & aliū titulū hēre. ipē ēt erat comes primi ordīs quē primipilū dicūt q. c. & . lx militibus pēſt.

ℭ De præfecto Caſtrorum.

CAſtroꝝ pfecto curę erat caſtroꝝ poſitio ualli foſ ſę tētatoria tabernacula tormēta bellica & cętera talia. Itē egri & medicis is eligebat pitiſſimus ut alios edoceret

ℭ De præfecto Caſtrorum.

ARtifices q ſequebanē caſtra ut fabri: lignarii: car pētarii: ferrarii: & cęteri q ad fabrilia officia de putati erāt: pfecto fabrorū parebāt is eligebaē idoneus & q ſciret bn̄ caſtris puidere: & pſertim in expugnatio ne urbiū ſubterraneos cuniculos facere & alia ſimilia.

ℭ De Conſulibus.

PVlſis regibus auctore.l.Iunio bruto tribuno cele
leꝝ cõſulare impium fcm̃ eſt cũ omni regia ptãte
& inſignibus:cõſules dicti duo a cõſulendo.i.puiden
do creati ſũt comitiis cẽturiatis a pfecto urbis ex com
mẽtariis ſeruii tullii:& hi fuere.l.Iunius brutꝰ:q tribũ
nus celerũ erat:&.l.Tarquius collatinus:ãno ab urbe
cõdita.ccxliiii.Inde noui cõſules urbẽ luſtrarũt.& pri
mi iurarũt ueminẽ romæ ſe paſſuros regnare:& idẽ fe-
cit pplus.apud eos ſũma totius impii erat hi Senatum
pplũmq; accẽſos & pcones cõgebãt:hi exercitꝰ ducta
bãt ab eorũ magiſtratu numerus ãnoꝝ ſignabatr.puin
ciæ cõſulibus deſcribebantr:penes quos ut inqt Põpo
nius:ſũmũ ius uti eẽt lege rogatũ ẽ:& ne p oia regiã ptã
tẽ ſibi uidicarẽt:lege cautũ fuit:ut ab eis puocatio eẽt:
ne ue poſſẽt ĩ caput ciuis romãi aĩaduerterẽ ĩ iuſſu ppli
Solũ relictũ ẽ illis ut cohercerẽ poſſẽt & ĩ uĩcula publi
ca duci iuberent.

ℭ De Dictatore:& Magiſtro eqtũ.

ANno.xii.ut alii.uolũt.ix.poſt actos reges.T.Lar
gio Flauio.T.Clœlio Sicelo conſſ.ut alii ſcribũt
.T.Lar. flauio .&.L. poſthumio cominio cum .xl.
latinorum urbes auctore Octauio manlio coniuraſ-
ſent in Romanos .T.largius a collega clœlio & a
ſenatu po. q; . Ro.creatus dictator fuit dictatura ſum
mus magiſtratus fuit:hẽbaturq; ĩ ſũmo piculo ultimũ
remediũ ii.ſecures dictatorẽ pcedebãt:ab eo ad pplũ
puocatio nõ erat:& ei capitis aĩadnerſio data eſt.Sex
mẽſibꝰ durabat:dſignabat ſibi dictator magiſtrũ eqtũ

q̄ primus fuit Sp. Caſſius. ℭ De Quæſtoribus.

ROmulus ut li. vii. Iuni. ſcribit ſuffragio ppl'i q̄ſtores binos creauit. alii uolūt Numā pō piliū. Sȝ uerius cōſtat de Tullo hoſtilio. Quęſtores ab inq̄renda & ſeruanda publica pecūia dicti ſunt. capita lib⁹ reb⁹ p̄erant. Ciues Ro. capite punire iis licebat. ꝓuincias ſortiebant̄: primū p̄riitii creati. poſtea ĩdiferē ter patritii & plæbei. & Varro ſic ait q̄ſtores a q̄rendo q̄ cōquirerēt publicas pecūias & maleficia q̄ triumuiri capitales nūc cōquirūt. & Pædianus ait Senatoris pri ma adminiſtratio erat q̄ſtorē fieri ꝓuincia curā gerere pecunię publicę ĩ diuerſos uſus erogādę. Cornelius ait repetita lege curiata a Iunio bruto p⁹ exactos reges q̄ſtores duo creati: q rē militarē cōitarent Valerius potius: & æmilius mamercus. Duos deinde addidit q res urbanas curarēt. Mox cū ſtipēdiariæ ꝓuinciæ fierent duplicatus numerus. poſt uero Syllæ legē creati. xx.

ℭ De Tribuno Plæbis.

ANno. xvii. poſt fugā Tarq̄niorū Aulo Virginio mōtano. &. T. uetuſio geminio cōſ. plæbes nexu grauata: & ſæpenumero decepta ſeditionē fecit: & tandē Sicinio duce in ſacrū montē ſeceſſit: q̄ diſtat ab urbe tribus mil. paſ. trās Anienē. Piſo auctor ē in Auētino ſeceſſionē plæbis factā eē & cū illic plæbes arma nō ſūpſiſſet. mōs ſacer putatus ē: un̄ nomē mōti ĩpoſitū fuit huic Poſthu. Cominio & Sp. caſſio nouis cōſſ. decernētibus. x. legati eligunt̄ ad plæbē: quorū primus fuit Menenius agrippa: q oroне ſua plæbē p̄ribus cōcilia

uitmenſe ſeptembri petiuit plæbes ex ſuo corpore magiſtratū creari:tribunitia ptās hæc fuit creati tribubus fuere tribuni.v.L.Brutus.C.Sicinius.C.Licinius.P. licinius.C.Iuſilius Rigan9.Quidā duos ſcripſere.C. liciniū & .L.albinū.hæc fuit reip.peſtis.hinc ciuile nefas hortū habuit:& queadmodū pp ſeditionē eē cœpit ſeditioſus magiſtratus ſp fuit cōſulare ius iminutū conſulibus tribuni nō parent cū cæteri magiſtratus pareāt ſacroſāctos .n.uoluit ſuos tribunos uulgus hi ſedebāt primi ad limē:& acta ſenatus mō ꝓbabant.mō ſcīdebant.dies uero quo tribūi electi fuere:fuit.quarto id9 Decemb.& in loco ubi caſtra poſuerunt:erecta ara ioui ſoluenti metū.tribuni dicti ſunt:ut Pōpo.ait qđ tūc in tres ptes ppl'us diuiſus erat aut a tribunū ſuffragio: q̄(ut Dioniſi.ait)tunc quattuor fuere legimus in hiſtoriis Diodori tribunos quattuor creatos ,C. Sicinium L.Metorū.M.Duiliū Sp.Attiliū Appio Claudio & T.Curtio coſſ.& poſt āno.xxv.Tres tribuni cōſulari poteſtate creati.M.Genutio Agrippa:& curtio Chilane coſſ.Tribuni fuere.M.Sempronius .L. Attilius longus.T.Quintius & poſt ānos ſex totidē Tribuni creati ſub eadē ptāte Manius Emilianus Mamercus Cliuius.L.Quintius poſt quattuor an quattuor creati M.min.Q.Sōtius Seruilius ꝑtextat9Cornelius coſſ. Sequēti āno.iii.M.Fabius.M.Fluuius .L. Seruilius & ſequēti āno.L.Furius Sp.Pinarius & poſt ānos.vii q̄ttuor.C.F.T.Quint9.M.Poſthumius a Cornelius. Hos tribunos conſulari ptāte fuiſſe conſtat.

¶ De Tribunus Militum

ANno ferę.lxx.poſt actos reges ſequēti āno poſtq̄ tribūiſta prās cōſulari iure ceſſit orone Canullei trs e pritiis creati tribūi militars cōſentiētę plębe oēȝ cōſularē auctoritatē habuer: & hi fuer.l.furi⁹.l,clęli⁹ corinthius.A. Sēpronius Atratinus ſequēti āno.iiii. P. lucretius.C.Seruilius menius Agrip.Sp.Veturi⁹ Tertio āno .iiii. A.Sēpronius,m. Papirus.Q .Fabi⁹ ſp.Nautius.iiii.āno.duo.P.corneli⁹. C.Fa.v.āno.iiii l,Tube.C.corneli⁹.C.Valeri.cēſo.m.Fabius hi creabātur ex pribus & ex plæbe.vi.āno.ius iperii romanī ac cōſules rediit:q fuere.m.cornelius.l.Furi⁹.Officiū aūt tribūoꝶ militū:ut marcellus de re militari ſcribit: erat i caſtris milites cōtinere:& ad exercitationē ꝓducere uigilias circuere rei frumētariæ peſſe:q̄relas cōmilitonū audire:ualitudinarios iſpicere,qm̄ is q tali offō peſt:& dare & obſeruar caſtrēſia oia debet.Pædianus ait tribunoꝶ militariū duo genera ṗmū eoꝶ q rufulci dicūt & ī exercitu creari ſolēt.alii ſunt cōitiati:q comitiis deſignātur.

¶ De ædilibus.

PLæbes ubi e ſecro mōte ad urbē redit:a prib⁹ impetrauit:ut liceret ſibi alios magratus creare q tribunoꝶ miſtri cēnt:q & ædes ſacras & priuatas ꝓcurarēt & q ānonæ peſſēt.creruit igit ædiles q̄ttuor: duos q a ſolio eburno curules dicti ſūt:regis utebant īſignibus & ornati purpura curam ſacrificioꝶ & ludorum habebant.Scio & a qbuſdam ſcriptum etiam ediles duos ex pritiis creatos curules eo tempore quo prim⁹

explæbe cõſul factus ẽ. Sꝫ credibilis ẽ ut idẽ ĩtelligan tur ædiles meminit Diony. lib. vi. & alios duos crea‑ uit plæbes ꝑpoſitos annonæ quos aliq̃ putãt a diuo Iu lio cõſtitutos. & noiatos cereales ædiliũ curuliũ ptãs adeo creuit uadeoſiũ ma regꝫ: & maeſtas conſularis impii ueneriṫ.

¶De cẽſoribus.

CVm cẽſus act⁹ eẽt: & cõſules nõ ſufficierẽt duo creati fuerĩ ad quoꝝ. cẽſionẽ. i. arbitriũ cẽſeretur populus & ob id cẽſores appellati: & primi fuerunt. C. papirius & Sẽpronius. M. gegenio macerino & T. Q. uĩtio capitolino cõſ. creabãt ãt q̃nto quoq; anno: qd tp̃s luſtrũ appellabanṫ. Pædianus aſconius ait cẽſo res. v. quoq; ãno creari ſolebãt. hic ꝓrſus ciues ſic no‑ tabanṫ: ut qui ſenator eẽt eiceret ſenatu: q equites Ro. equũ publicũ perderet: qui plæbius incẽtũ tabulas re‑ ferret: & ærarius fieret: ac p hoc nõ eẽt ĩ albo cẽturiæ ſuæ: ſꝫ ad hoc nõ eẽt ciuis tm̃mõ ut ꝓ capite ſuo tribu ti noĩe æra ꝓberet. Idẽ cõpleto q̃nquẽnio luſtrabãt. & tauralia ſacrificia de ſue oue tauro faciebãt ciuiũ roma noꝝ prius cẽſus fact⁹ ẽ ſub Seruio tullo. lxxxiiii. mili tũ & dec. ſcd̃s cẽſus ẽtio ãno poſt fugã Tarq̃nioꝝ. C. Valerio publicola. & T. lucretio cõſ. Inuẽta puberũ romãoꝝ. c. xxx. milis. ẽtius cẽſus ãno. xii. T. largio fla‑ uio. Q. Clælio ſicelo cõſ. Idẽ. T. Largi⁹ dictator cẽſũ rẽouauit ĩuẽta pubeꝝ Ro. C. L. milia. dcc. ano. xix. idẽ ii. poſt tribũitiã habit⁹ a cõſulib⁹ cẽſus q̃rt⁹ inuẽta ci‑ uiũ Ro. clxi. milia. & dcc. ãno. xxxvi. Seruio ſuilio. & A. Verginio cõſulib⁹ hĩtus cẽſus ĩuẽta ciuiũ pubeꝝ

plura q̃ centũ &.x.milia.& cæterorum.ccc.&.xxx.milia āno.xxxviii.A.Mālio &.L.Furio cōſ. hintus cenſus ſextus & ciuiũ Ro. incertus numerus. Supra annum lx.ciuiũ numero ut diximus creati cenſores fuere.

De Decemuiris.

ANno ab urbe cōdita.cccix.decēuiri pro cōſulibus creati ſunt:&.iii.āno depoſiti lipidine apii claudii:q Virgineā ſtuprauit:decemuiri hi fuerũt Appius claudius religianus.T.genitius.P.ſextius:Sp.Vēturius C.iulius.A.manilius.C.ſulpitius.P.curiatius. T.romulus Sp.poſthumius caluinus:hi ex Aethenis leges tulerũt in.x.tabulis.Datũq; ē eis ius ſummũ: a qbus prouocatio nō erat:& datũ ēt uti leges corrigerēt & iter pretarenẽ:ſequēti āno duas tabulas addiderũt:& inde appellatæ leges.xii.tabularum:qdā uolũt nō eburnis ſed æneis tabulis impſſas leges pro roſtris poſitas. Quarum ferēdarum auctorē fuiſſe.x.uiris Hermodorum epheſiũ exulātē in Italia ſcribũt:ut Pōp.refert.dionyſius pro Curiatio Oratiũ dicit ſequēti āno.x.uiri rurſus creati Appius claudius.Q.Fabius uibolanus.M cornelius malugi nenſis.M.ſeruilius.L.minutius.T.atronius merenda manilius robolenus.Q.apitelius ceſo dralius Sp.Oppius cor.apud Diodorum ſunt.C.ſerg.&.p.manius. Tertio āno idē pſuere neq; ſenatu:neq; plæbe ſuffragia dāte & iō ui magiſtratum obtinuarunt.

De Proconſulibus.

POſthumio albo &.S.fuſco cōſſ.bello infœliciter cōtra equos geſto procōſ.creatus ē.T.Quintius:&

is p̄rius in eo magiſtratus fuit. Eum ſex lictores p̄cedebāt. Cætera oīa hēbat uti cōſules & īde ſtatutū ē: ut q cōſules uno āno fuiſſent: ſequēti ꝓcōſules eēnt. Deind ꝓconſules ad ꝓuincias mittebant: & ſinguli ſingulos legatos hēbant q adminiſtrationi p̄ſtarēt auxiliū ꝓcōſ. ptātē exercet in ea ꝓuincia tm̄ q̄ ei tradita ē uel decreta niſi uocaret in iuriſditionē uolūtariā. Apud ꝓcōſulē ut Martianus ait. Seruoꝝ manumiſſio fieri poterat: & adoptio. Apud ꝓconſulis legatū nemo manumittere pōt. Sub cæſaribus diſtincte ꝓuinciæ. Nam cōſulares ſub. S. P. Q. R. erās ꝓcōſulares ſub imperatoribus.

¶ De Prætotibus: &. X. uiris: & Curatoribus uiarū. & Triumuiris: &. V. uiris: &. C. uiris.

EO Tp̄e quo ptinacia tribunoꝝ plæbis q Romæ ſine cōſulibus. v. ānis p̄ſuere. L. Sextius ex plæbe cōſul creatꝰ eēt p̄res p̄turā nouū magiſtrātū. Sp. Furio Camillo. M. filio dederūt hic primus p̄tor urbanus fuit a p̄eſſendo p̄tor nominatus ē. p̄toris inſignia ſellar culis: trabea lictores. vi. & cætera cōſulū iſignia. Pōponius ī hæc uerba ait. Cūq; cōſules auocarētur bellis finitimis: neq; eēt q in ciuitate ius reddere poſſet: factū ē ut p̄tor quoq; crearet: q Vrbanus appellatꝰ ē: eo qđ iurbe ius redderet. Poſt aliquot deinde ānos nō ſufficiēte eo p̄tore: qꝛ multa turba ēt pegrinoꝝ ī ciuitatē ueniret. creatꝰ ē & alius p̄tor: q p̄regrinus ē appellatus ab eo qꝛ plerūq; īter pegrinos ius dicebat. Deīde cū eēt neceſſariꝰ magr̄atus q haſte p̄eſſet. x. uiritilibus iudicādis cōſtituti ſūt. Eodē tp̄e cōſtituti ſunt. iiii. uiri: q curā uiarū

hn̄t. Ei tres uiri monitales Aeris Argēti auri flatores: & tres uiri capitales q carceris custodiā hērent: ut aïa(d) duerti oporteret interuētu eo℞ fieret. Et qa magr̄atib⁹ uesptinis tpib⁹ in publicū eē incōueniens erat. Quiq₃ uiri cōstituti sūt eis Tymberī & ultra tyberi: q possent ꝓ magr̄atib⁹ fūgi. Deinde p̄tores creati sūt nūero ca/ ptar℞ ꝓuincia℞: qui ptim urbanis rebus: ptim ꝓuīcia libus p̄essent. Deinde cornelius syllæ q̄stiōes publicas cōstituit ueluti de falso: de pr̄icidio: de siccariis & pto/ res. iiii. adiecit ab honore qui p̄turæ hēbat' Ius honora riū appellatū q̄ p̄to℞ edicta erāt. honoratus dictus.

ℂ De procuratore Cæſaris.

PRocuratori cæſaris omnis res familiaris cōmiſſa erat. ét qcqd is ægiſſet ratū erat apud ceſarē: & pe/ nes hūc magna erat auctoritas.

ℂ De Iuriſpitis.

SP. papyrius claudius regilianus. x. uir: cui⁹ maxi/ mū cōsiliū i. xii. tabulis cōscribēdis fuit. Poſt hūc eiuſdē familię Appi⁹ claudius cētunanus: q uiā appiā ſtrauit: & aquā claudiā īduxit. & de pyrrho in urbem nō recipiēdo ſniam tulit. actiōes ſcripſit. & primū de uſurpatiōibus qui liber nō extat. Idē. R. lr̄am inunit: ut ualeſi & fuſii furii dicti ſūt. Fuit p⁹ hos maxie ſciē/ tiæ ſymphronius cognamento Cata. deinde. C. Sci/ pio naſica optimus a ſenatu iudicatus: cui publice do/ mus in ſacra uia data eſt: quo facilius conſuli poſſet. Deinde. Q. mutius: qui ad carthaginenſes miſſus eſt legatus cum eſſent duæ teſſere poſite una pacis: altera belli arbitrio ſibi dato utrū uellet referret: romā utrāq₃

ſuſtulit: & ait carthaginenſes petere debere utrum malent accipere. poſt hos fuit Tyberius corūcanus. q primus ꝓfiteri cœpit. cuius tamen ſcriptū nullū extat deinde ſex. Elius & fr eius. P. elius ambo cōſules Ennius ſex. Eliū catū appellat. Deinde Cato portiæ familiæ prīceps Tuſcuio genitus. cuius libri extāt. Poſtea P. mutius & L. Brutus & P. Manilius ius ciuile fundauerūt. Ex his Mutius cōſularis fuit. & x. libris reliquit brutus p̄torius. vii. Maniliuscōſularis & pōtifex max. tris. Ab his ꝓfecti ſūt. P. rutulius ruſus conſul Rome & aſiæ ꝓcos: & P. Verginius & Q. tubero ille ſtoicus Pāſæ auditor & cōſul: & ſex. Pōpeius. Cn. Pōpei patrus. Eodē tpe Cælius antipr̄: q plus eloquentiæ q̄ ſcientiæ iuris operā ꝑdii & L craſus mutianus. P. muti fr quē Cicero iuris cōſultorū diſertiſſimū dicit. poteſt hos: Q. mutius. P filius pōt. Max. ius ciuile redegit ī libros. xviii. mutii auditores fuerūt cōplures: ſed p̄cipue auctoritatis aqlius gallus lucilius balbus & ſex. papyrius. dehīc ſerui⁹ ſupiti⁹ q in cāis orādis poſt. M. tulliumprimum obtinuit locum reprehenſus a. Q. mutio ꝙ ius nō ītelligeret. iuri operā dedit ſub lucilio balbo & aqlio gallo ſerui⁹ cū ī legatiōe piſſet po. ro. ſtatuā ei pro roſtris erexit q̄ hodie extat in foro auguſti reliquit clxxx. libros de iure ciui Seruii diſciplina manauerūt Alphenus Varus. C. flauius. A Offilius titius Celſus aufidius Cura aufidius mamuſa Flauiuspriſcus. G. atteius Antiſtuslabeo paternus P. celſus. libri digeſti fuerunt ab auſidio mamuſā

ex his alphonus cóſul fuit & ofilius. Eq.ordinis q edi
ctũ ptoris diligẽter primus cõpoſuit.fuit eodẽ tpe tre-
batius Cor. maximi auditor Acaſcllius .Q. mutius
Voluſi auditor q̃ſtorius:cóſulatũ.n:renuit offerẽte au-
guſto. Ex his trebatius pito caſſellius eloq̃ntior:ofiliꝰ
utroq; doctior:deinde Elius tubero:q poſtq̃ accuſauit
.q.ligariũ:nec obtinuit apud .C. cæſarẽ:a cãis agẽdis
ad ius ciuile tráſiit cicero ligarium defẽdit orõne ſatis
pulcherrimá:poſt hũc atteius capito:q cóſul fuit Ofi
lii imitator ánum ſic diuiſit ut Romæ.vi.mẽſibus cũ
ſtudioſis eẽt:& totidẽ in receſſu in cóſcribẽdis libris:iõ
reliqt uolumina.xl.labeo ingenii q̃litate & fiducia do
ctrinæ:q ẽt p̃cæteris opá philoſophie dederat : plurima
inuocare inſtituit. Atteio capitoni maſſurius ſabinus
ſucceſſit Labeoni nerua:q fuit Cæſaris familiariſſimꝰ
maſſarius ſabinus eques Ro.publice primus ſcripſit:
hoc bñficiũ a Tyberio cæſare dari cœpit. Nam añ tpa
Auguſti publice rñdendi ius a principe nõ dabať:ſed
q fiduciá ſuoꝝ ſtudiorũ hẽbant cóſulentibus rñdebát:
neq; rñſa utiq; ſignata dabát.Sed plerũq; iudicibus ip
ſi ſcribebát:aut teſtabátur q illos cóſulebát primus di
uus Auguſtus ut maior iuris auctoritas hrẽtur.conſti
tuit ut ex auctoritate cuius rñderent:& ex illo tpe peti
hoc ꝓ bñficio cœpit:& iõ optimus princeps Hadria
nus cũ ab eo uiri p̃torii peterẽt:ut ſibi liceret rñſpodeř
Rñdit eis hoc nõ peti ſed p̃ſtari ſolere:& iõ ſiquis fidu
ciá ſui hrẽt:delectari ſe populo ad rñdendũ ſe p̃ſtaret:
Igiť Sabino cõceſſum a Tiberio cæſare ut pp̃ſo rñde-

ret.cui cũ amplæ facultates nõ eẽnt a ſuis auditoribus ſubſtentatus ẽ.ſabino ſucceſſit caſſius longinus natus ex filia tuberonis q̃ fuit neptis ſeruii ſulpitii.is & conſul fuit cũ cratino ſub Tyberio a quo pp auctoritatẽ ciuitate pulſus fuit & ab Imp. Veſpeſi reuocatus diem obiit neruæ ſucceſſit ꝓculus fuit & eo tpe & nerua al iꝰ & alius loginus eq̃s ro.& p̄torius.ſed ꝓculi auctoritas maior fuit:nã & q ſucceſſere ptim ꝓculani:ptim Caſſiani appellati ſunt:quæ origo a capitone & labeone cœperat.Caſſio Gelius ſabinus ſucceſſit q plurimum ſub Veſpiſiano potuit.Proculo ſucceſſit Pagaſus qui ſub Veſpiſiano p̄fectus urbis fuit.Celio ſabino priſcus Iabolenus pegaſo celſus celſo p̄ri. Celſus filius:& priſcus neratius:q utriq; cõſules fuerunt. Iabdeno priſco Eburnius Valẽs:& Tuſciãus.Itẽ & Salinus Iulianus.

¶ Põponii Læti de ſacerdotiis:& primo de prima religione apud latinos.

FAunus antiquiſſimus oĩum regũ in latio fuit aborigínibus imꝑauit:hoĩes more ferraꝝ uiuẽtes ĩ mitiorẽ uitã redigit lucos ſacrauit locis & urbibus noĩa dedit ædificia erexit:tẽpla ædificauit:q̃ ió a Fauno fana dicũtur q̄ põtifices ſacrãdo illic fanẽ. Faunus in latio cultũ deoꝝ inſtituiſſe fert. Quidã ſcribũt añ Faunũ imꝑaſſe Ianũ:& cultũ deoꝝ demõſtraſſe.Fauni ſoror Fatua uacinatrix:ab ea uates fatuarii dicunt:hæc tradit mulieꝝ caſtiſſima.Ió eã Romani bonã deã appellauere cuius tẽplum ẽ in ſaxo Auentini montis uñ ingreſſus uiroꝝ ꝓhibet & ei fœminine tm̃ ſacrificãt.

ℭ De Lupercis.

LVpercalia ſacrificia ad expiandos manes fiebant. græce Lycea dcã a pane lycæo numine arcadico: que Romani uocãt Iunũ et idẽ putaẽ eẽ faunus lyceo ſacrificaẽ in ſpelũca ꝗ ſub Palatino mõte ẽ mẽſis quo hęc ſacra fiũt. Februariꝰ a februado.i.purgãdo dr̃ & dies lupcalioꝝ februata. Euadr exarcadia hoc ſolẽne i latiũ tulit: et iſtituiſſe ferẽ: et nudi iuuẽs lyceũ pana uenerãtes p luſũ atq; laſciuiã currerẽt. hoc primũ ludricũ.i. lupcal Romu accepit: dictũ uẽ a lyceo: qa lycos ẽ: idẽ lupcal. Scribũt a Lupa nutrice Romuli ac Remi. Nã ab eo loco ſolẽne incipit ubi Lupa lac uagieriti pbuit: aut a capris ut ſit luere .i. purgare p capras. Capræ in eo ſacrificio mactaẽ: aut q; pan lupos arceat. Traditur: et alia cã quare nudi luperci. Aut qd faunus p ueſtes ab Hercule deluſus fuerit: et meminit Oui. Aut q; cæſo Amulio Romu. ac Re. fœdati uultus ſanguine nudatis gladiis et ueſtibus ſuccincti ab alba uſq; ad ficũ ruminalẽ cucurrerũt. Vñ ſeruaẽ in lupercalibus. nobiles adoleſcentes faciẽ ſenguinẽ ſibi fœdãt: et alii occurrunt cũ lana lacte madida tabũ aſtergẽtes. Aut q; cũ Romu. in palęſtra eẽt nudus latrones iſecutus fuerit: et uotũ pãni lycæo fecerit. S; ego uerius puto uel a lycæo uẽ a Lupa. Iõ Romãi i lupcalibus cauẽ imolãt: qm̃ naturaliter canis lupius aduerſatur: ob qd Romulus Lupę nutrici gr̃as hr̃e uẽ lupci tergora capris eripiũt: et ſuccincti diſcurrũt circũ antiquũ opidũ.i. palatiũ. Occurrẽtes corıis uerberãt. Fœminæ ultro obuiã occurrunt

facile partũ ſperãtes. ¶ De Potitiis et Pinariis.

Victor Hercules cæſo Gærione chryſauri filio ĩ erithra:q̃ ẽ ĩſula oceani hiſpani abacto nitidaꝝ boũ armẽto ĩ latiũ uenit:& ꝓpe Tyberim loco herbido ꝓcubuit:ut lęto pabulo reficeret boues. Cacus latronũ prĩceps eximias boues duas caudis ĩ ſpelũcã traxit: Hercules ſõno excitus luſtrato grege cũ partẽ abeſſe numero ſenſit oĩa circuit: aduerſa ueſtigia cõpetit. cõfuſus nouitate rei ex loco ĩfeſto aggere armẽtũ cœpit. Cũ actę boues deſiderio relictaꝝ mugiſſent: reddita fuit e ſpelũca uox: q̃ Herculẽ cõuertit. inuẽta fraude Cacũ neci ddit Cõcurſus trepidantiũ paſtorũ aduenã reũ cædis faciũt apud Euandrũ: q miraculo litteraꝝ inter rudes artiũ hoĩes ea loca tũ regebat. Is intuens habitũ formãq; uiri rogat. Qui uir eẽt ubi nomẽ patrẽq; ac patriã accepit qa ſic carmentis mater eius uaticinata fuerat ex tpalẽ arã Herculi erexit. Iuuencũ indomitũ mactauit: inde ſeruatũ eſt ut quot ãnis romani bouẽ indomitũ Herculi immolent: & Hercules epulum populo dedit. ſacrũ fieri uoluit a potitiis & pinariis: quæ tum familiæ maximæ inclitæ ea loca incolebant: ſorte euenit ut potitii præſto eſſent hiſq; extra apponerentur: & pinarii quia tardi fuere extis adeſis ad cæteram uenirent dapem. Potitii ab Euandro edocti antiſtites ſacri eius diu fuerunt: poſtea cum interiiſſent empti de publico ſerui officium exercuerunt. Ara ab Euandro erecta: cui Hercules decimas ſoluit maxima uocať: & ꝓxima ẽ foro boario: ubi ex uoto decię fiũt: tradũt q uelit diues fieri

Herculi decimas ſoluat: hinc opes .M. Luculli facta memorant & ipſe Hercules theſau℞. Deus putatur.

¶ De fratribus Arualibus q primi fuerunt fillii Laurentiæ.

MAſſurius Sabi. q tpe Auguſti fuit .xii. ſuſcepiſſe liberos Accam Laurentiam ſcribit: ex qbus cũ unum extuliſſet: grauiter indoluit Romulus ĩ demor tui locũ ſe dedit: & ita nutricem pientiſſime cõſolatus eſt. Ab hoc numero duodenario aruo℞ ſacerdotes .xii eſſe uoluit: & ut plinius ait ſe inter liberos Accæ Laurẽtiæ fratrem duodecimũ appellauit. Fratres haruales hi nominati ſunt: q ſacra publica faciũt: ppterea ut fruges ferant arua a ferendo igitur & aruis: ut Varro ſcribit: fratres aruales dicti ſunt. Laurentiã in eo ſacerdotio dediſſe Romulo ſpiceam coronã pro religioſiſſimo inſigni: quę uitta alba colligaret & itẽ Plinius ait.

¶ De Auguribus.

AVgurandi ars antiqſſima a Caldæis ad Græcos apud quos Amphiaraus. Mopſus: & calcas ſummi augures habiti ſunt a Græcis ad Etruſcos uenit: ab Etruſcis ad latinos: & ipſe Romano℞ pater Romulus augur fuit. Et ideo ĩſtituit Magiſtratus auguriis cõfirmari. Et poſteri nõ niſi augurio iubente res inco habant. locus Augurii templũ erat. Augur uerſus oriẽ tẽ ſedebat: capite uelato litũ dextra tenens manu. i. curuum baculũ: quo in cœlo regiones diuidit: & q̃ augur aueniunt pdicit ſi leua fuerint. qa aliena pte ſeptẽtrio ẽ felicia pnunciat par illa orbis pter altitudinem proſpe

ra putatur; & a dextra parte meridies qa depreſſus ē infœlix. Dionyſius meminit antiquā augurādi obſeruationē fuiſſe etiā aboriginū. Nam Aſcanius prius q̄ aciē contra Megentiū educeret: auguriū captauit: & ubi micare a ſiniſtris fulgur cōſpexit: pugnauit: & uictor fuit: tantaq; ueneratio & utilitas inde fuit ut collegiū augūriū conſtitutū ſit: & primū tres augures fuere a tribus tribubus. ſic inſtituiſſe Romulum tradit Dionyſius. inde quattuor creati. Tandē plæbe p tribunos id petente: quinq; plębei augures quattuor pr̄itiis adiūcti fuere: & ſic numerus nouem augu᷑ manſit.

De Veſtalibus.

VEſtalem ignem cū peantibus Aeneas e Troia in Latiū tulit: cōdito lauinio Veſtæ ædē ſacrauit poſtea Aſca. cōdita Alba tēplum Veſtæ ædificauit in montis albani parte cui ſuberat lucus: in quo illia Romuli matre a matre compreſſa fuit. Veſtæ miniſtrę uirginitatē ſeruabant. Mos latinis fuit generoſas & caſtas uirgines legi. Poſt multos ānos Romulus caſtiſſimas ſacra᷑ cerimonias cōſtituit. & ut Varro tradit ſacerdotes. lx. q publica ſacra facerēt. per tribus & curias creauit a uirtute & generis nobilitate. Inopes & aliqua parte corporis debiles ſacerdotes fieri uetuit. & in curiis ſingulis Veſta quædā cōmunis erat. Templum Veſtæ Romulus condidit & Virgines legi. Sed freqūes opinio Numam Pompiliū aſſerit. Credibile eſt Romulū qui in omnibus curiis Veſtā eſſe uoluit ſepatim nō poſuiſſe rotūda effigie templū eſt inter Capitoliū & Pala

Herculi decimas ſoluat, hinc opes .M. Luculli factæ memorant & ipſe Hercules theſauꝝ Deus putatur.

De fratribus Arualibus q primi fuerunt fillii Laurentiæ.

MAſſurius Sabi. q tpe Auguſti fuit .xii. ſuſcepiſſe liberos Accam Laurentiam ſcribit: ex qbus cũ unum extuliſſet: grauiter indoluit Romulus ĩ demortui locũ ſe dedit: & ita nutricem pientiſſime cõſolatus eſt. Ab hoc numero duodenario aruoꝝ ſacerdotes .xii eſſe uoluit: & ut plinius ait ſe inter liberos Accæ Laurẽtiæ fratrem duodecimũ appellauit. Fratres haruales hi nominati ſunt: q ſacra publica faciũt: ꝓpterea ut fruges ferant arua a ferendo igitur & aruis: ut Varro ſcribit: fratres aruales dicti ſunt. Laurentiã in eo ſacerdotio dediſſe Romulo ſpiceam coronã pro religioſiſſimo inſigni: quę uitta alba colligaret & itẽ Plinius ait.

De Auguribus.

AVgurandi ars antiqſſima a Caldæis ad Græcos apud quos Amphiaraus. Mopſus: & calcas ſummi augures habiti ſunt a Græcis ad Etruſcos uenit: ab Etruſcis ad latinos: & ipſe Romanoꝝ pater Romulus augur fuit. Et ideo ĩſtituit Magiſtratus auguriis cõfirmari. Et poſteri nõ niſi augurio iubente res incohabant. locus Augurii templũ erat. Augur uerſus oriẽtẽ ſedebat: capite uelato litũ dextra tenens manu .i. curuum baculũ: quo in cœlo regiones diuidit: & q̃ augur aueniunt p̃dicit ſi leua fuerint. qa aliena pte ſeptẽtrio ẽ felicia ꝓnunciat par illa orbis ꝑter altitudinem proſpe

rā putatur; & a dextra parte meridies. qa depreſſus ē infœlix. Dionyſius meminit antiquā augurādi obſeruationē fuiſſe etiā aboriginū. Nam Aſcanius prius q̄ aciē contra Megentiū educeret : augurīū captauit : & ubi micare a ſiniſtris fulgur cōſpexit: pugnauit: & uictor fuit: tantaq; ueneratio & utilitas inde fuit ut collegiū augūriū conſtitutū ſit: & primū tres augures fuere a tribus tribubus. ſic inſtituiſſe Romulum tradit Dionyſius. inde quattuor creati. Tandē plæbe p tribunos id petente: quinq; plębei augures quattuor prītiis adiūcti fuere: & : ſic numerus nouem augurū manſit.

❡ De Veſtalibus.

VEſtalem ignem cū penatibus Aeneas e Troia in Latiū tulit: cōdito lauinio Veſtæ ædē ſacrauit: poſtea Aſca. cōdita Alba tēplum Veſtæ ædificauit in montis albani parte cui ſuberat lucus: in quo illia Romuli matre a matre compreſſa fuit. Veſtæ miniſtrę uirginitatē ſeruabant. Mos latinis fuit generoſas & caſtas uirgines legi. Poſt multos ānos Romulus caſtiſſimas ſacraq; cerimonias cōſtituit. & ut Varro tradit ſacerdotes. lx. q publica ſacra facerēt. per tribus & curias creauit a uirtute & generis nobilitate. Inopes & aliqua parte corporis debiles ſacerdotes fieri uetuit. & in curiis ſingulis Veſta quædā cōmunis erat. Templum Veſtæ Romulus condidit & Virgines legi. Sed frequēs opinio Numam Pompiliū aſſerit. Credibile eſt Romulū qui in omnibus curiis Veſtā eſſe uoluit ſepatim nō poſuiſſe rotūda effigie templū eſt inter Capitoliū & Pala

tium in eo ſeruabatur perpetuus ignis: qa Veſta nihil aliud eſt q̃ purus ignis. Sunt q dicant alia q̃dã archana in eo templo ſeruari et pontificibus & uirginibus ignota. Quidã duo dolia nõ magna alterũ clauſum alterũ apertũ: in quo nihil eſt. Quidã aiunt a uirginibus palladiũ ſeruari cœlo lapſum in Troia. primæ uirgines a Numa electa quattuor fuẽr gegania Berenia Camilla Tarpeia. Duæ aliæ a Seruio tullo additæ. Caſtitas uirginibus terminata eſt i. xxx. ãnos. x. primus diſcit uirgo: totidẽ miniſtra eſt. in reliquis docet. poſt. xxx. annos nubẽdi ptãs rei fit: prima q̃ capta fuit Amata traditur ideo cũ capit̃ uirgo hoc nomen ei imponit̃: capit̃ a põtifice nõ minor ãnis. vi. & nõ maior. x. & quæ nõ ſit patrima & matrima: neue lingua ſenſu aurium diminuta: alia ue corporis labe: neq̧ filia ſerui neq̧ eius qui domicilium in Italia non haberet. Veſtalis ſi petulãter deliquiſſet: uerberebantur a pontifice. ſi inceſta fuiſſet: hoc modo pœnas luebat. Vincta efferebatur in Sandapila per medium foꝝ uſq̧ ad portã Collinã ibi tumulus impudicaꝝ ueſtaliũ inter muros imminet: i quo ẽ parua cauerna ſubterranea: ad quã p foramẽ ſcalis deſcendit̃: i qua ẽ ſtratus lectulus: & lucerna ardens & panis lac oleum ne fame intereat. Deponit̃ hic ueſtalis ſoluit̃ uinclis. capite uellato in ſupliciũ ducit̃. pontifex cũ arcana quędã ꝓnunciauit: cũ ſacerdotibus terga uertit: & ſtatim impudica ueſtalis in cauernã demittit̃: inde foſſa tullere repletur uſq̧ ad operculũ. ea die ſilentium & mœſtitia in tota urbe eſt.

De Flaminibus

DIalē & materialē flaminē Romulus inſtituit: Numa Quirinalē addidit. Varro aſſerit Numā Pōpiliū flamines ſingulis diis feciſſe: & ab eis nomina dediſſe: hic reſp. hominibus in cœlū relatis flamines decreuit. Dicti autē flamines ſunt ex geſtatione pileorū quaſi pileamines. Quidā aiunt ab infulis: quas flāmæ uocant. eoꝶ miniſtri Flaminii dicti & miniſtræ flaminulæ. Sed reꝶ omniū ſacrāꝶ adminiſtri Camilli dicebantur. flamines nō poterant niſi ſinguli ſingulis diis attribui. & nephas ſine pileo erat egredi domum.

De Saliis.

SAlios. xii. Marti grauido legis Numa dicti a ſaltādo qd facere incominis quotānis & ſolent & debēt uerſicoloribus tunicis ornati p urbē tripudiant ſuccincti æneis baltheis. Togas fibulis nectunt: quas trabeas uocant: geſtant in capite pileos: quos uocant aſpices: gladio accingunť dextra lanceā aut uirgā ferūt: lauathraciā peltā: cœleſtia. ſunt arma Ancillæ uocant ideſt circum exciſum. id ferť cœlo lapſum in regiā Numæ āno. viii. regni eius: lege cautū erat ut Salii liberi eēnt & indigene & quorum uterꝗ parens uiueret: & cuiuſcunꝗ fortunæ pauperes an diuites quidam Salios appellatos putant a uiro Samothrace ſeu mantineo nomine Salio: qui ſaltationem in armis inuenit. Traditur Tullus Hoſtilius duplicaſſe numerum ſaliorum.

De Fecialibus & Patre patrato.

FEtiales dicti quod fidei publice inter populos præ erant:nā p hos fiebat ut iuſtū conciperet̃ bellū:& ut fœdere fides pacis conſtituerẽt eos inſtituiſſe dicitur Numa:cū indicendū eſſet bellum fidenatibus.hi mittebant priuſq̃ cōciperetur bellum:aſt res repetēdas:et ſi nō impetrabāt bellū inducebant.Fœcialiū unus qui prem patratum faciebat ex ipſis fœcialibus electum ſacris neſtibus ornatus ad auctores iniuriarū pcedebat priuſq̃ urbē intraret:ianitorē uel aliū q̄ obuiā fuiſſet alloquebat̃ quibuſdā imprecationibus:inde in fo pgit: illic differit quā cā uenerit:tps ad cōſultandū dat.xxx. die si p hos dies res infecta maneret diis cœleſtibus manibuſq; inuocatis abit.et ad Senatū refert:et ubi in ſenatu qd iuſtūq; piū eſſe actū erat fœcialis bellū indicebat.fœcialiū ſacra nefas uiolare erat nam Fabius cu mea uiolaſſet:urbs Roā Gallis Senonib⁹ euerſa fuit. Dicunt̃ fœciales a fœdere faciendo ſeu feriēdo.Pater patratus a patrando ideſt ſatiendo fœdere:qdam a fœcialibus creabatur qui tm̄ in fœdere ſatiendo præratur quidam ſcribunt.

De Pontificibus

POntifices e patribus legit Numa.et ex iis pontificem maximū fecit Martiū mertii.F.et ipſius Numæ gener:cuius ſcitis oīa publica priuataq; ſacra ſubiecit:ut eſſet quo conſultū plæbes ueniret:et idem nec cœleſtes modo cerimonias:ſed et iuſta funebria et prodigia quomō ſuſcipent:et curarent̃ defuncto Pontifice maxi.Alius ẽligebat̃ nō a populo ſed ab ipſis pon-

tificibus appellati ſunt: ut Varo & Dionyſius à ponte ſublitio: quē reficiebāt: q̄re uidenť a Numa nó pōtifices ſed ſacerdotū principes nominati. & īde regnante Anco. mar. quādo ſublitius pōs faſtus fuit a pōtē pōtifices appellati & ideo ſacra ab eis trās Tyberim nō me dio critu ad pōtē fiūt. Sceuola pon. max. dicebat pōtifices dici a poſſe & facere. Quidā ſcribūt ab eo ꝙ potētia ſacra ꝑficiant.

¶ De Rege Sacrificulo.

POſtquā Romani iā liberi extincto Regio nomine cōſules crearūt: necubi deſideriū regis eſſet ꝓpter quædā ſacra publica quæ Reges faciebāt: Regē ſacrificulū cōſtituerūt & e patribus elegerūt. C. Maniliū Papyriū & id ſacerdotiū pōtifici ſubiecere. ne nouæ libertati additus nomini honos officeret. is Papyrius qetis ſtudioſiſſimus fuit. Idē fuiſſe memorať q leges Numæ ab Anco martio ī tabulis quernis īſcriptas rurſ⁹ ī publicū traduxit.

¶ De Gallis mr̄is deū ſacerdotib⁹.

GAllis ſacerdotes cibelis matris deū ſunt & ſemimares. i. caſtrati: ab eo ꝙ dea pueꝝ phrygiū amauit Atym: cui ꝑcipiſſe diciť ne cōcumberet: ille cū Pagaratide nympha coiuit ſub arbor. cybele exciſa arbore uicta ē: puer ad dindyma aufugit & uirilitatē ſibi amputauit: idō cybele caſtratos ſacerdotes haber mauult. a ſcdo bello punico Romā ēt deportatus ē ſacer lapis quē matrē deū incolæ dicebāt: p legatos tres. M. Valeriū. L. Eminiū. & . c. ceciliū Galbā: & q̄ſtores duos Cn. Tremeliū Flaccū: & . M. Valeriū falconem receptaq; fuit dea Romę a ſapiētiſſimo homine. P. Scipiōe Naſ

ſita q̄ a ſenatu ĩ tota ciuitate ui. optimus iudicat⁹ fuit: & q̄d magis admirabile ẽ adoloſcẽs erat. galli dicti ſũt a Gallo flumine phrygię. Teſtes ſamia teſta ſibi amputãt. Rhea nominatᷣ cybele a mõte cybelo q̄ ẽ pars mõtis dindymi.

ℂ De Duumuiris & .X. uiris ſacrorum.

DVumuiri a Tarq̄nio ſꝑbo inſtituti fuerũt q̄ ſoli inſpicerẽt libros ſibyllinos: deinde cũ plębes creati ex ſuis iſtaret ex plębis p̄ritii creati. x. & ide. xv. q̄ libros inſpicerẽt: ſic & duũuiris ad. x. uiros & . xv. uiros res deuenit: & aliquãdo data cura corrigendoꝝ faſtoꝝ fuit. Hi februariũ q̄ ultimus poſt ianuariũ poſuerunt.

ℂ De Epulonibus.

VEteres põtifices (ut ait Cicero) ꝓpter multitudinẽ ſacrificioꝝ tres epulones eẽ uoluerũt ut ludorũ epulare ſacrificiũ facerẽt id ſacerdotiũ antiquũ fuiſſe cõſtat. Sed de ætate nõ dũ legimus. numerus auctus fuit. Duo additi & q̄nq; fuere epulones: & poſtea theatraliũ ludoꝝ atq; circenſium ambitione ſeptem fuiſſe Epulones legunᷣ.

ℂ De Titii ſodalibus.

SOdales Titii ſacerdotes extra urbẽ habitabãt: & in tuguriis certa auguria ſeruabãt: q̄m ad id deputati a põtificibus erant. nomen inditum eſt ab auibus.

ℂ Pomponii Læti de Legibus libellus.

IVS Pluribus modis dicitur. Naturale q̄d eſt cõmune oĩbus aĩalibus ius gentiũ quo gẽtes humanæ utuntur. Ius ciuile q̄d ex legibus plebiſcitis: ſena

tuſcōſultis :decretis principū:& auctoritate pruden-
tiū uenit. Ius publicum ī ſacerdotibus. & magiſtrati-
bus cōſiſtit. Ius priuatū ad ſingulorum utilitatē. Ius ēt di
cit locus ī quo ius reddit ut meminit Paulus de lege
& legis origine. Lex ut Chriſp. diffinit ē diuinarum & hu
manarum rerum noticia lex dicit rogatio & obnunciatio.
Lex donum eſt dei: dogma hominū ſapiētium: coer
tio uoluntatis. legis uirtus ē imperare : uetare: punire:
pmittere. Lex eſt æternum quoddā: qđ uniuerſum mūdū
regit imperandi phibendiq; ſapiētia. ex hac lege lex nr̄a
eſt ratio menſq; ſapientis æqualis dici ē lex: cōſtatq; ad
ſalutē ciuium: ciuitatumq; incolumitatem: uitāq; om-
nium quietam & beatam. Igitur ubi lex non eſt: quies
& beatitudo non eſt: & apud illos antiquiſſimos mos
ſapientium lex erat: id erat quoniā antiquitas proxime
accedebat ad Deum. lex magiſtratibus præeſt: & ma-
giſtratus pplo. Optime putat Cicero magiſtratum eē
legē loquentē. Imperandi & obtēperandi modus debet
eſſe. Nā & q bene imperauit: aliquādo obtēperet neceſſe
eſt: & ipſi mortales nō ſolum obtēperarī & obedire ma
giſtratibus debēt ſed eos colere atq; diligere. Ptās ē fa
cultas a pplo ſeu principe publi. data. Magiſtratus di
ci cœptus eſt cum a pplo creatus fuit magiſter ppli. i.
dictator. Prima fert Ceres dediſſe leges mortalib⁹: po
ſtea ipſi ſapiētes. Phoroneus argiuis dedit. Moyſes cœ
lo lapſas Hebręis Aegyptiis Mercurius: Draco & So
lon Atheniēſibus: Minos Cretēſibus. Lycurgus Lace
dæmoniis: Turiis Charundas Romanis Romulus.

Llia & ſufia lege reſiſtebaẽ pnitioſis legibus ĩ ciuitateq́ʒ ideo erant ꝓpugnacula & muri ocii & trãquilitatis. Sed Clodius Tr.pl.L.piſone: & A.Gabino coſſ.iiii.leges tulit ex iis ſcda fuit: neqs p eos dies q bus cũ pplo agi liceret: de cœlo ſeruaret: & q̃rta caue baẽ: nequẽ cẽſores ĩ Senatu legẽdo ꝑterirẽt: neue quẽ ignominia afficerẽt: niſi q apud eos accuſatos & utriqʒ cenſoris ſententia dãnatus eſſet ac lege diminuta eſt cẽſura quę eſt magiſtra uitę & modeſtiæ.

℄ Aurelia lege cõmuuicata ſunt iudicia ſenatuĩ eqtibuſqʒ ro. & tribunis ærariis: eã tulit Aur. cotra ꝑtor:

℄ De lege Ancilla Manius Acili⁹ Glabrio legẽ tulit de pecuniis repetũdis: ĩ q̃ ne cõparẽdi qde reũ finit L. Piſo primus tulit legẽ de pecuniis repetundis.

℄ De Annonia lege col. Tr. pl.

℄ De ãnona lẽgẽ tulit ut furmentũ qđ ãtea ſenis æris ac triẽtibus in ſingulos modios dabaẽ gratis dareẽ.

De annaria lege ea lex annoꝝ modum finit: quibus magiſtratus capiendi ꝑtãt ſit.

℄ De Aterma lege Hęc lex cũ mos priſcus fuiſſet irrogãdę multę p magiſtratus ouis aut bouiſ nomine ouis ęre dẽo bos ęre cẽteno diffinit. ℄ De aquila.l.

℄ Aquilia lex aqlio lat. de dolo malo de fraude de deceptione de ſimultate.

℄ Cincius lẽgẽ tulit qua cauet antiqs neqs ob cauſaʒ orandam domũ pecuniam ut acciperet.

℄ Calpurnia lege pecũiaria pena ĩter alias pœnas ad iẽcta fuit. l. calpurnius piſo eã tulit.

¶ Cornelia lege cauet̃ neqꝫ legatis exterrarũ nationũ pecuniã expenſam ferret. A. Cornelius coſ. tulit & idẽ aliã tulit: Neqꝫ ĩ ſenatu legibus ſolueret̃: niſi ducẽti aſ fuiſſent: neqꝫ cũ ſolutus eſſet ĩtercederet: cũ ea de re ad pp̃lũ ferret. Tulit idẽ Cornelius ut p̃tores edictis ſuis ius dicerẽt. lex ẽ a Cornelio quodã lata ut homines q̃ parricidii cã telo accincti ſint: gladio ꝓſequantur.
¶ A Caſſio Longino lex lata eſt caſſia: qua populus p̃er tabellam ſuffragia ferret.
¶ C. Mario c. Flacco coſ. alia ab eodẽ lata: ut ille quẽ pp̃lus dãnaſſet: cui ue ĩpiũ abrogaſſet: ĩ Senatu nõ eẽt.
¶ Fabia lex a Fabio lata: aqua adiecta pœna eſt illis q̃ deducunt & ſectantur candidatos in comitia.
¶ Frumentaria lex a Sempronio Gracceho lata eſt: quę frumentum e puplico deſtribueretur Po. Ro.
¶ Lege falcidia a falcidio lata cauet̃ ne plus dodrãte legare liceret: ꝑpterea ꝙ multi hr̃ditatẽ recuſabant.
¶ Flauius legẽ tulit de plagiariis: cũ q̃ dolo ſeruũ aut pecus a dñ̃o & filium a pr̃e ſubtrahit.
¶ Gabinꝰ legẽ tulit q̃ bellũ Cn. Põpeio magno cõtra Pyrratas datũ ẽ, cõtra: C. Trebelli. Tr. pl. ĩtercesſionẽ.
¶ Iunius Siluius coſſ. cum. Q. cecilio Metel. legem tulit bello Cimbrico: quod diu praue & infeliciter geſtum eſt propter diminuta miliæ ſtipendia.
¶ Iulia lege puniũtur adulteri. Idẽ Iulius Cęſar legeꝫ tulit d̃ peculatu ĩ eos q̃ Rẽp. uel ſacra ſurati ſũt: uel ſu rãtibus auxiliati ſint: uel ſurta ſciẽtes ſuſcepũt. ¶ Cũ adoloſcentes ĩ cõtractibus circũueniri ſolerent, Q. le/

ctorius pœnã d ꝑtorib⁹ adiecit. ¶ P. Licinius Craſſus orator & . Q. Mutius Sceuola pon. max. legẽ tulerunt de regundis ciuib⁹ ut ĩ ſuę qſq; ius ciuitatis redigeret. ¶ Cũ multi Itali cupiditate ciuitatis Ro. tñret. ¶ L. Manilius legẽ tulit ut quãdo res a nobilib⁹ aduerſę geſtę fuerãt illi ad magiſtratus gerẽdo admitterẽtur: quorũ maiores ĩ Romana rep. magiſtratũ nõ exercuiſſent huiuſmodi aũt nõ appellãrẽ. ¶ Ortho. Tr. pl. legẽ tulit ne q̃s cũ ordine eq ĩ ſpectaculis ſederet: niſi ſeſtertia q̃draginta poſſideret. qđ ſi cõtigeret: qſqs eẽt ſiue ingenuus ſiue libertus ĩter eqtes ſpectarẽ liceret ĩ gradu. xiiii. ¶ M. Oppi⁹ legẽ tulit ne ſupfluo ornatu mulieres Romanæ uterent: neuæ piletis. i. rhedis pẽſilibus uterent: noue plus uncia in auribus appenderent.

¶ Q. Hirtenſius legem tulit ut eo iure quo populus ſtatuiſſet: omnes quirites tenerentur.

¶ C. Pompeius Strabo lata lege ueteris ĩcolis tranſpadanis ius latii dedit: qđ cęterę coloniæ latine habebãt ut petẽdi magiſtratus & ciuitatis ro. ius adipiſcerent.

¶ Cn. Põpeius magnus legẽ tulit: ut q̃ſtor ſuffragio ppl̃i ex his q cõſules fuerãt crearet: Idẽ Põponius legẽ tulit. q̃ aſperrima pena parricidas afficit. Siqs parẽtis filii lata ꝑparauerit: clã & palã inſutus culeo: cũ cane & gallo gallinaceo & uipa: & ſimia ĩ mare aut ĩ flumen p̃ciceret. ¶ Lege Papia ꝓhibentur peregrini uti urbe Ro. M. plocius Sil. ¶ Tr. Pl. Cn. Põpeio Strabone & . L. portio catõne coſſ. legẽ tulit ut ſingulæ tribus q nos denos ex eo numero ſuffragio crearẽt q eo